



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1203/2018
18.03.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дора Сабо Лалић адвокат из ..., против туженог ДОО за новинско-издавачку делатност „MAGYAR SZO LARKIADO KFT“ из Новог Сада, чији је пуномоћник Нагел Јанош адвокат из ..., ради утврђења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1610/17 од 19.01.2018. године, у седници већа одржаној дана 18.03.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1610/17 од 19.01.2018. године и пресуда Основног суда у Суботици П1 263/2016 од 21.03.2017. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П1 263/2016 од 21.03.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је примарни тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је решењем о отказу уговора о раду бр. ../16 од 29.07.2016. године његов радни однос престао без правног основа, да се обавезе тужени да га врати на рад и да му надокнади материјалну штету на име изгубљене зараде од 01.08.2016. године до враћања на рад са законском затезном каматом од доспећа до исплате, као и да на износе изгубљене зараде уплати надлежним фондовима доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и обавезно осигурање за случај незапослености, све у року од осам дана по правноснажности пресуде под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је решењем о отказу уговора о раду бр. ../16 од 29.07.2016. године радни однос престао без правног основа и да се обавезе тужени да му надокнади штету у висини од 36 зарада са законском затезном каматом од пресуђења до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да надокнади туженом парничне трошкове у износу од 45.500,00 динара у року од 15 дана по правноснажности пресуде, а у случају доцње са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1610/17 од 19.01.2018. године, ставом првим изреке, делимично је преиначено решење садржано у пресуди Основног суда у Суботици П1 263/2016 од 21.03.2017. године тако што је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова поступка преко износа од 112.500,00 динара са законском

затезном каматом и за исплату затезне камате на износ трошкова поступка од пресуђења до извршности пресуде. Ставом другим изреке, жалба је у преосталом одбијена и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као једини извршилац обављао послове „...“ у редакцији туженог у ..., предвиђеног Правилником о организацији и систематизацији послова од 14.09.2006. године. Током септембра 2015. године тужилац је, из личних разлога, изразио жељу да буде премештен у ... и да ради у ... редакцији. Програмом рада за 2016. годину предвиђена је реорганизација туженог премештајем деска из ... у Уредбом о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину („Службени лист Аутономне Покрајине Војводине“, број 4/2016 ... 42/2016) максималан број запослених на неодређено време код туженог одређен је на 185 запослених. Нови Правилник туженог о организацији и систематизацији радних места објављен је на огласној табли 01.04.2016. године и ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања, а примењује се по истеку рока од 30 дана од дана ступања на снагу (члан 23. став 1). Тужени је накнадно донео измене и допуне акта о систематизацији од 17.05.2016. године и од 06.07.2016. године. Правилник о систематизацији и његове измене и допуне биле су истакнуте на огласној табли туженог у Ови акти нису били истакнути у уредништву туженог у ..., али је синдикат све запослене упознао са изменама општег акта и тужилац је имао сазнање да је донет нови акт о систематизацији. Тужиоцу је 12.07.2016. године упућен писмени позив да се у року од осам дана изјасни да ли пристаје на премештај у ..., где би обављао послове ... у уредништву туженог у том граду, који одговарају његовој стручној спреми и радном искуству, а вредновани су коефицијентом 5,0. У овом писмену наведени су разлози због којих се од тужиоца тражи такво изјашњење - промене у процесу и организацији рада које ће од 01.08.2016. године довести до укидања послова „...“ у редакцији Писмено је сачињено на српском језику, тужилац га је прочитао и разумео. На тужиочев захтев ово писмено је сачињено и на мађарском језику, и 22.07.2016. године му упућено електронском поштом. Тужилац се у то време налазио на годишњем одмору па своју електронску пошту није прочитао, али је писмено написано на мађарском језику видео код других запослених и знао је његову садржину. Тужилац се о понуди за премештај није изјаснио. Директор туженог је 28.07.2016. године донео одлуку о утврђивању технолошког вишка, којом је утврђено да је престала потреба за радом шест запослених, између осталог и за радом тужиоца. Решењем од 29.07.2016. године тужиоцу је отказан уговор о раду због престанка потребе за његовим радом услед технолошких, економских и организационих промена - укидања послова „...“ у редакцији у ..., са образложењем да не постоји могућност његовог распоређивања у месту рада на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и радним способностима и да се он није изричито сагласио са распоређивањем на понуђени посао ... у уредништву туженог у По том решењу радни однос тужиоцу престаје 01.08.2016. године, уз исплату отпремнине. Тужилац је члан и један од оснивача „...“

покрета“. У поступку организационих промена троје запослених, такође оснивача наведеног покрета, нису проглашени за вишак запослених а вишком је проглашен запослени који није био оснивач тог покрета. Након отказа уговора о раду тужени у даљем року од три месеца није засновао радни однос на пословима који одговарају степену стручне спреме тужиоца са неким другим лицем.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев са образложењем да је радни однос тужиоца законито престао, у складу са чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је у уредништву туженог у ... укинута тужиочево радно место и у том месту није постојало упражњено радно место на које је могао бити распоређен према врсти и степену стручне спреме, а није се изјаснио о понуди туженог да због нове организације рада буде премештен на друге послове и у друго место рада удаљено више од 50 км од садашњег. По налажењу судова, тужени није поврдио право тужиоца да се у поступку отказа уговора о раду користи матерњим мађарским језиком јер је он (по његовом исказу) у потпуности разумео писмено туженог од 12.07.2016. године сачињено на српском језику, при чему није постојала обавеза да му се уз то писмено достави и анекс уговора о раду зато што се не ради о премештају из члана 173. став 1. ЗОР-а, него о пружању могућности да пристанком на премештај у друго место рада спречи престанак радног односа због укидања радног места. Тужилац није доказао да му је уговор отказан зато што је један од оснивача организације „... покрет“.

По оценио Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Отказ уговора о раду из овог разлога је крајња мера, која може да уследи само ако ни једна од мера запошљавања није довела до резултата. Мера запошљавања у смислу члана 155. став 1. тачка 5. истог закона је и премештај којим се обезбеђује да запослени остане у радном односу тако што ће обављати друге послове, а не оне на којима је постао вишак. Ти послови морају да буду одговарајући степену његове стручне спреме, али могу да буду не само у истом него и у другом географском месту, под условима одређеним чланом 171. став 1. тачке 1. и 2. у вези са чланом 173. Закона о раду.

У конкретном случају, тужиоцу је отказан уговор о раду зато што је укинута његово радно место у уредништву туженог у ... и зато што он није дао сагласност за премештај на друго радно место и у друго место рада - уредништво туженог у Међутим, писмено туженог од 12.07.2016. године нема значај понуде из члана 171. у вези члана 173. Закона о раду, тим пре што није праћено одговарајућим анексом уговора о раду, већ представља само позив на изјашњење са циљем да се стекне сазнање да ли би запослени прихватио такав премештај. Због тога нису прихватљиви разлози нижестепених судова да је тужиоцу уговор о раду законито отказан зато што он није дао сагласност за премештај у друго место рада.

Право националних мањина на употребу службеног језика и писма у складу са законом, загарантовано је чланом 75. став 2. Устава Републике Србије. Законом о

службеној употреби језика и писма („Службени гласник Републике Србије“, број 45/91 ... 30/10) прописано је да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик, али да на подручјима Републике Србије на којима живе припадници националних мањина у службеној употреби су, истовремено са српским језиком и језици и писма националних мањина, на начин утврђен тим законом.

Тужилац је припадник мађарске националне мањине и живи у ..., граду у коме живе припадници мађарске националне мањине, па је зато мађарски језик у службеној употреби у том граду. Службеном употребом језика и писма сматра се нарочито у потреба језика и писма у остваривању права, дужности и одговорности из рада или по основу рада, према члану 3. став 1. тачка 5. Закона о службеној у потреби језика и писма, а у смислу члана 6. тог закона свако има право да у поступку пред органом, односно организацијама које у вршењу јавних овлашћења решавају о његовим правима и дужностима употребљава свој језик и да се у том поступку упознаје са чињеницама на свом језику.

Следствено изложеном, тужилац је у поступку за отказ уговора о раду имао право да се служи својим материјним језиком. Он је остварење тог права и тражио тако што је од туженог захтевао да му се писмено од 12.07.2016. године достави на мађарском језику. Тужени је овај тужиочев захтев усвојио и означено писмено је електронским путем доставио тужиоцу, на његов мејл на послу, али у време када се тужилац налазио на годишњем одмору и зато се он са садржином мејла није упознао. Тужилац је за садржину писмена на мађарском језику сазнао тако што је исто видео код другог радника.

Имајући изложено у виду, пресуде нижестепених судова су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење у којем ће законитост донетог решења бити цењена са становишта евентуалне повреде права тужиоца да се у поступку отказа уговора о раду користи мађарским језиком, односно оценом његовог пропуста да се изјасни на захтев туженог за премештај на друго радно место.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић